

Suomen Nuorisoseurat ry

Palvelutuuli, 14336

LOPPURAPORTTI PALVELUTUULI-HANKE

2012 – 2014

Sisällys

Hankkeen strateginen tavoite.....	3
Varsinaiset hankkeen tavoitteet.....	4
Hankkeen toteutus	5
Perehtyminen ja hyvien esimerkkien etsintä	5
Toiminta kohdekyllällä.....	7
Palvelukysely	9
Mökkiläistapaamiset ja -yhteistyö	10
Opintomatkat ja -tapahtumat.....	11
Toiminta Muurasjärvellä	14
Toiminta Pihlajavedellä.....	20
Toiminta Särkisalossa.....	23
Toiminta Kintaudella	26
Toiminta Konginkankaalla.....	27
Yhteistyötahojen ja hyvien käytänteiden etsintä	28
Tiedotus	30
Hankkeen resurssit.....	31
Raportointi ja seuranta	32
Toteutusolelut ja riskit	34
Yhteistyökumppanit.....	34
Hankkeen tulokset ja tuotokset.....	34
Hankkeen tuotokset.....	35

Palvelutuuli –hanke

Palvelutuuli-hankkeen hakija ja toteuttaja on Suomen Nuorisoseurojen liitto (1.1.2013 alkaen Suomen nuorisoseurat ry), joka rekrytoi projektipäälliköksi hallintotieteiden maisteri Anu Viitalan sekä yhteisövalmentajaksi kulttuurituottaja (AMK) Päivi Kasken. Hankkeen toteuttamisaika oli alkujaan 1.1.2012 – 31.12.2013. Rekrytointi kuitenkin vei alkuvuodesta aikaa niin, että Viitala aloitti varsinaisen työn helmikuun lopussa ja Kaski huhtikuun alussa. Molemmat työntekijät jäivät äitiysvapaalle lokakuussa 2012, ja sijaisiksi palkattiin sosionomi (AMK) Reena Laukkanen-Abbey ja kasvatustieteiden maisteri Anja Saksola. Päivi Kaski palasi äitiysvapaalta toukokuun 2013 alusta. Samaan aikaan hankkeelle haettiin ja saatiin jatkoaikaa muutoshakemuksen kautta 28.2.2014 saakka.

Hankkeen strateginen tavoite

Hankkeen tavoitteena on osaltaan pitää keskisuomalainen maaseutu elinvoimaisena.

Tehtävä ei ole helppo Jyrki Kataisen hallitusohjelman (2011) puristuksessa. Ensiksi hallitusohjelma linjaa aluekehittämistä siten että *”Kaupunkikeskusten tulee muodostua metropolialueesta, vahvoista kaupunkiseuduista sekä maaseutukeskuksista. Kaupunkiseudut toimivat vahvoina alueidensa vetureina, monipuolisina ja kansainvälisesti kilpailukykyisinä elinkeino-, innovaatio- ja osaamisympäristöinä sekä työssäkäyntialueina. Seudut tasapainottavat aluerakennetta ja toimivat maan sisäisessä työnjaossa omiin vahvuuksiinsa erikoistuneina alueina. Keskuskaupunkien roolia ja vaikuttavuutta oman alueensa kestäväälle hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille vahvistetaan.”* Ja lisäksi *”Sopimuksilla ohjataan maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisuja yhdyskuntarakenteen tiivistymiseksi ja kestäväen kehityksen edistämiseksi.”* Nämä linjaukset näkyvät erityisesti kuntaliitosalueiden maaseutualueilla palvelujen vähentymisenä. Toki kehitykseen vaikuttavat myös luonnollinen väestömäärän kehitys ja kuntakohtainen maaseutupolitiikka, mutta oikeutuksen keskittämiseksi antaa hallitusohjelma.

Toisaalta hallitusohjelma linjaa maaseutupolitiikkaa näin: *”Maaseutualueita kehitetään nojautuen paikallisiin elinkeinojen vahvuuksiin ja voimavaroihin, kuten bioenergia, luonnontuotteet, kaivannaiset sekä ruoan-, energian- ja palvelutuotanto. Maaseudun elinkeinorakennetta monipuolistetaan. Maaseutu toimii useiden hyvinvointitekijöiden ympäristönä. Näillä elämisen laatutekijöillä on kasvava rooli virkistyksessä, matkailussa, kulttuuritoiminnassa, elämysteollisuudessa sekä asumisessa.”*

Näitä vahvuuksia maaseudun asukkaat ja kehittäjät tuovat esiin paikallisesti ja ottavat vastuuta omasta elinympäristöstään huolehtimalla siitä sekä etsimällä ja luomalla tapoja tuottaa palveluja yhdessä kyläläisten, yhdistysten, yritysten ja kunnan kanssa. Osana aluekehitystä nousee esiin lähidemokratia jota tarvitaan kuntakeskusten siirtyessä yhä kauemmas. Lähidemokratiaa tukee, tarvitsee ja peräänkuuluttaa paikallinen identiteetti, jonka ilmentymä on kylä. Kunta tai kaupunki ja hallinnolliset rakenteet voivat ympäriltä kadota, mutta kylä säilyy.

Varsinaiset hankkeen tavoitteet

Palvelutuuli-hankkeen tarkoituksena on

1. rakentaa keskisuomalaisten maaseudun asukkaiden, kylien sekä kuntien hyvinvointia lisäämällä tiedonkulkua, kylätoimintaa ja yhteisöllisyyttä,
2. lisätä maaseudun vetovoimaisuutta säilyttämällä ja lisäämällä palvelujen sekä työpaikkojen määrää. Keskiössä ovat terveyspalvelut, elintarvikepalvelut, julkiset palvelut sekä vapaa-ajan palvelut,
3. luoda Keski-Suomen maakunnan alueella toimivia ja monipuolisia palvelumalleja kyläkeskuksiin ja seurantaloille yhteistyössä yhdistysten, yritysten ja julkisten palvelujen kesken,
4. selvittää ja tarkentaa paikallisen palveluntuotannon taloudellisia, sosiaalisia, ympäristöystävällisiä ym. edellytyksiä,
5. luoda yhteiskunnalle kustannustehokas palveluntuotantomalli sekä levittää saatua tietoa eteenpäin,
6. luoda sosiaalista tilinpitoa hyödyntäen mittaristo, jolla arvioidaan sekä tehdään näkyväksi kylän palveluiden vaikutuksia kyläläisten hyvinvointiin.

Hankkeen toteutus

Hanketyö koostui tutustumisesta kyliin ja kylien tilanteen kartoittamisesta palvelukyselyin sekä kyläilloissa, joissa yhdessä päätettiin mitä kylälle halutaan. Lisäksi hyödynnettiin pienryhmätyöskentelyä tavoitteiden saavuttamiseksi. Jo hankkeen ensimmäinen vuosi osoitti, että Palvelutuulen työntekijöillä on tärkeä rooli rinnalla kulkijoina, tukijoina, neuvonantajina ja viestinviejänä kunnan ja kylän sekä muiden toimijoiden välissä. Lisäksi etsittiin tietoa ja toimintamalleja nettisivustoilta, osallistumalla aihepiirin seminaareihin, tapaamisiin ja työpajoihin. Tietoa ja toimintamalleja välitettiin kyliin kyläilloissa tai pienryhmätapaamisissa ja vastaavasti vietiin tietoa virkamiehille kunnan tai valtakunnan tasolla.

Palvelukysely muokattiin kyläilloissa kyläläisten ehdottamien parannusideoiden pohjalta. Muurasjärven ja Pihlajaveden palvelukyselyt tehtiin touko-kesäkuussa sekä lomakkein että sähköisesti. Joulukuussa 2012 julkaistiin sähköinen Särkisalon kyselykaavake; lomakkeet postitettiin tammikuussa 2013. Kintauden palvelukysely toteutettiin lokakuussa 2013 sekä sähköisesti että lomakkein. Konginkankaalla ei katsottu tarvittavan palvelukyselyä, koska tarpeet olivat jo kyläyhdistyksen tiedossa.

Perehtyminen ja hyvien esimerkkien etsintä

Työt aloitettiin perehtymällä hankesuunnitelmaan, päätökseen, esiselvitykseen, mahdollisiin kohdekyliin, Keski-Suomen kylätoimintaan ja Nuorisoseurojen organisaatioon. Perehdyttämisestä suuri osa tapahtui Jyväskylässä, mutta myös Vantaalla työntekijäpäivässä 7.3. ja Suomen Nuorisoseurojen toimistolla 2.4. Uusien työntekijöiden perehdytys pidettiin Jyväskylässä marraskuussa 2012.

Hankkeessa tehtiin sekä omin voimin että yhdessä Leipää ja Kulttuuria -hankkeen kanssa tutustumismatkoja Keski-Suomen kyläpalveluiden hyviin käytäntöihin. Tutustumisreissuja tehtiin mm. Korpilahden Oittilan monipalvelu kylätalolle, Saarijärvelle (Mahlun Nuorisoseuran kyläavustaja, Kehrä-hanke sekä Maaseudun Sivistysliitto), Vaajakosken Yhteispalvelupisteelle ja Tikkakosken terveystietopisteelle. Viitasaarella tavattiin hankkeen esiselvityksen tehnyt henkilö. Lisäksi osallistuttiin Keski-Suomen päivänä Keski-Suomen kylien järjestämille tutustumismatkoille kyliin 18.4.2012. Hyviä käytäntöjä saatiin korikaupalla Kestääkö Kylä-seminaarista Messilästä 22. - 23.11.2012, netistä etsimällä sekä kollegojen vinkeistä. Suurin osa ideoista oli niin hyviä ja kohdekyliin sopivia, että Palvelutuuli järjesti Muurasjärvellä Avointen ovien päivän 7.1.2013 näiden hyvien käytänteiden levittämiseksi.

Oppia haettiin myös Kylien bisneskeissit -iltapäivästä 16.3. sekä Asuinmaaseutu 2012-seminaarista 26.3. Verohallinnon koulutuksia oli kaksi, sähköisiä työkaluja opeteltiin KYT:in kautta ja lisäksi käytiin kuulemassa osa maaseutumatkailuseminaarista syksyllä 2012.

Vuosi 2013

Uuden hankevuoden hyviä käytänteitä saatiin Palvelutuulen ja Kekseliääät kylät –hankkeen järjestämästä Kylien businesskeissit koulutuspäivän 26.1.2013 kylkiäisenä; väkeä oli mukavasti ympäri maakuntaa.

Lisää hyviä käytänteitä haettiin räväkästä ”Asiaa mummoista ja papoista” –seminaarista 7.2.2013. Maaseudulla olisi paljon erikoishoitoon soveltuvia paikkoja ja toimijoita, jotka voisivat saada elinkeinon hoitotyöstä.

ICT-koulutusta saimme Visa Törmälältä Saarijärvellä 21.3.2013. Mukana oli myös Särkisalon kyläyhdistyksen sihteeri Marja Liimatainen.

Projektipäällikkö pääsi mukaan kyläasiamiesten yhteistapaamiseen Kannukseen 5 - 6.6.2013, jossa polttavana aiheena oli oman toiminnan kehittäminen sekä erityisesti suhde kyliin sekä kuntaan. Tutustumiskohteena oli monitoimipiste Kannuksen Eskolan kylässä. Samalla kuultiin kylän uudesta tavasta toimia: kylästä tehdään osakeyhtiö, jonka alla palvelutoiminnot ovat.

Maaseutututkimuksen tila-seminaariin osallistuttiin 22 - 23.8.2013 Kalajoella. Seminaarin järjesti Maaseudun Uusi Aika –yhdistys, ja paikalla yhteistyömahdollisuuksista oli keskustelemassa tutkijat, kehittäjät sekä virkamiehet. Ensimmäistä kertaa paikalla oli näin monen eri tahon edustajaa; keskustelu ja ajatustenvaihto oli hedelmällistä ja yhteistyöhön johtavaa.

Viestinnästä voimaa –hanke järjesti Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen Leader-ryhmille opintoretken Hämeeseen. Matkalla 26.9.2013 projektipäällikkö tutustui vanhaan koulun tehtyyn taidegalleriaan Padasjoella, kyläyhdistyksen ylläpitämään naivistitaiteilijan mökkiin, peruskorjattuun Nuorisoseuran taloon ja kävimme M/S Elbattarella patkän Päijännettä kuulemassa miten Päijännettä sekä sen alueen kansallispuistoja hyödynnetään myös kylämatkailussa. Omille kylille viemisinä tuli monta hyvää käytäntöä.

Varsinainen opinto- ja tutustumismatka tehtiin Ouluun kuuluvaan Hannuksen kylään, Pudasjärvelle ja Posiolle 7.-8.11.2013. Pääajatuksena oli tutustua kyläkauppoihin, joiden toiminnassa oli mukana kyläyhdistys tavalla tai toisella. Matkaraportti luettavissa www.nuorisoseurat.fi/Palvelutuuli.

Toiminta kohdekyllä

Kohdekylliksi valikoituivat esiselvityksen perusteella Pihtiputaan Muurasjärvi ja Keuruun Pihlajavesi. Näiden kylien kaikkiin yhdistyksiin otettiin yhteyttä puhelimitse ja kysyttiin alustavaa kiinnostusta hankkeeseen osallistumiseen. Tämän jälkeen molemmissa kylissä pidettiin kaikille kiinnostuneille yleinen tiedotus- ja keskustelutilaisuus. Muurasjärvellä ilta pidettiin seurantalo Harjulinnessa 19.4.2012 (osallistujia 33). Pihlajavedellä ilta pidettiin kyläkoululla 25.4 (osallistujia oli yli 40). Kyläilloissa kerrottiin hankkeen tavoitteista, keskusteltiin mahdollisista toimenpiteistä kylällä ja hankkeeseen valittavien kylien kriteereistä. Illoissa kyläläiset saivat keskustella myös keskenään pienemmissä ryhmissä hankkeeseen osallistumisesta. Iltojen päätteeksi tehtiin äänestys, olivatko kyläläiset valmiita osallistumaan ja sitoutumaan hankkeen toteutukseen. Molemmissa kylissä äänestettiin lähes yksimielisesti osallistumisen puolesta.

Kuva 1. Pihlajaveden ensimmäinen kyläilta 25.4.2012.

Kolmas kylä saatiin mukaan järjestämällä pilottikylähaku 24.9 -24.10.2012 (Liite I). Määräaikaan mennessä tuli yhteydenottoja Kintaudelta (Petäjavesi) ja Muholasta (Kinnula) sekä muilta maaseututoimijoilta vinkkejä kylistä, joilla olisi avun tarvetta. Varsinaisia kirjallisia hakemuksia tuli vain yksi, Konneveden Särkisalosta (Liite II). Hakemus täytti kriteerit oikein hyvin ja niin Särkisalosta tuli kolmas pilottikylä.

Keväällä 2013 tuntui siltä, että aikaa ja voimia olisi vielä yhden kylän pilotointiin, ja niin päätettiin seurantaryhmässä 18.5.2013 avata haku vielä neljännelle kylälle. Haku tuotti tulosta, ja saimme mukaan peräti kaksi uutta kylää; Petäjäveden Kintauden ja Äänekoskeen liittyneen Konginkankaan. Sähköpostiviesten vahvistettiin ELY-keskuksen ja seurantaryhmän hyväksyntä (heinäkuu 2013) molempien kylien mukaan ottamiselle.

Muurasjärven, Pihlajaveden, Särkisalons ja Kintauden kylien kyläiltoihin osallistuneista koottiin pienemmät ydinryhmät, jotka sitoutuvat toimintojen kehittämiseen hankkeen puitteissa. Konginkankaalla tehtiin hiukan toisin; yhteinen koko alueen kyläyhdistys koostuu jo kaikkien kylien edustajista, joista jotkut lähtivät työryhmään mukaan ja kutsuivat asiasta kiinnostuneita mukaan. Ilmoitus työryhmään liittymisestä laitettiin myös kotisivuille, jotta taataan kaikille tieto ja mahdollisuus osallistua työhön. Varsinaista yhteistä kyläiltaa ei pidetty, sillä yhteinen tahtotila tuli jo selväksi yhdistysten kautta.

Hankkeeseen mukaan lähteneisiin kyliin haluttiin tutustua hyvin. Muurasjärvellä paikallinen asukas piti kiertoajelun ennen ensimmäistä kyläiltaa, jolloin kuulumme paljon kylän elinkeinoista, asukkaista ja ilmapiiristä. Myös Pihlajavedellä kylän aktiivi kertoi meille kylästä ennen ensimmäistä iltaa. Särkisalossa kiertoajelulla käytiin palaverin jälkeen. Toisen kyläillan alla tavattiin molemmissa kylissä pelkän kylän nuorisoseuran kanssa ja keskusteltiin hankkeesta ja kylän resursseista hankkeeseen osallistumiseen. Kävimme tutustumassa 30.5. paikallisen aktiivin johdolla Pihlajaveden leirisaareen, erämaakirkkoon sekä ko. henkilön omaan projektiin, Korpikirjastoon, kahvilaan ja sen yhteyteen rakennettavaan konserttisaliin. Samalla reissulla tapasimme myös Karimon kyläyhdistyksen väkeä, tutustuimme Karansalmen kylätaloon ja kävimme katsomassa Pihlajaveden kirjaston tilat.

Konginkankaan kyläyhdistys varasi meille yhden päivän 6.8.2013, ja kierrätti meidät kaikilla kylillä, pääpainon ollessa kuitenkin kirkonkylällä (liite). Kintauden kiertoajelulla käytiin nuorisoseuran ja kyläyhdistyksen opastuksessa 5.9.2013.

Palvelukysely

Kylillä järjestetyt illat keskittyivät kylän palveluiden ideointiin ja tarpeiden kirjaamiseen. Ideointi-illat pidettiin Muurasjärvellä 19.5. ja Pihlajavedellä 25.5.2012.

Molemmilla pilottikylillä ideoitiin ja luotiin palvelukysely, jolla tiedusteltiin, kuinka tärkeäksi kyläläiset kokivat eri palveluiden kehittämisen. Kysely lähetettiin postitse jokaiseen kotiin, ja sen sai palauttaa kirjekuoressa tai täyttää sähköisesti. Kyselyitä sai täyttää myös mm. Pihlajaveden kirjastolla, Nässän baarissa, Karimon kylätalolla sekä MuurasMarketissa. Vastausaikaa oli kesä-heinäkuu. Pihlajaveden kyselyyn vastasi 88 henkilöä eli vastausprosentti oli 31 %, Muurasjärveltä vastauksia tuli 71 vastausprosentin ollessa 26 %. Kyselyiden tulokset ovat taulukkoina liitteenä (Liite III). Kysely toimii hyvänä työkaluna hankkeen toiminnan suunnittelussa. Tulokset on esitelty molemmilla kylillä työryhmissä sekä Pihlajavedellä Palvelutuulen avoimissa ovissa ja Muurasjärvellä Muurastorilla 6.10. Tuloksia on esitelty Pihtiputaan Wiitaunionin sote-alan johtoryhmässä ja ideoitu kunnan toimia, joilla tarpeisiin voidaan vastata.

Särkisalon palvelukysely muokattiin Muurasjärven ja Pihlajaveden kyselyiden pohjalta sähköpostitse kyläyhdistyksen jäsenten kanssa, ja kysely julkistettiin sähköisesti joulukuun puolessa välissä. Ajatuksena oli, että näin joululomalaiset, erityisesti nuoret, voisivat vastata kyselyyn helposti. Kirjepostina kyselylomakkeet lähtivät tammikuun 2013 alussa. Särkisalon kyselyyn vastasi 72 henkilöä, ja vastausprosentti oli 29. Vapaa-ajan asukkaat olivat ahkerampia vastaajia; kyselyyn vastasi 45 henkilöä ja vastausprosentti oli 32. Kyläläisistä vastasi 27, vastausprosentti 24,5. Alueen nuorille tehtiin erillinen kysely ja siihen vastasi 8 nuorta.

Konginkankaalla ei tehty palvelukyselyä, sillä siellä on käytössä ajantasainen kyläsuunnitelma.

Kintaudella päätettiin teettää palvelukysely, sillä vuonna 2010 tehtyyn kyselyyn tuli vain vähän vastauksia. Lisäksi asukkaat katsoivat, että kylälle on tullut niin paljon uusia asukkaita, että heidänkin mielipiteensä pitäisi saada selville. Kysely lähetettiin 25.9.2013 kaikille Kintauden asukkaille sekä myös vapaa-ajanasukkailla. Vastausaikaa oli 15.10.2013 saakka. Kyselyn teettäminen kannatti, sillä vastausprosentti kaiken kaikkiaan oli 24 %. Kyläläisistä vastasi 29 % ja vapaa-ajanasukkaista 18%. Oman kylän asiat siis tuntuivat kiinnostavan.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin palkinnot kaikilla kylillä. Kylien tulokset on lähetetty kuhunkin kuntaan ja kehittämissyhtiöön sekä paikallisiin yrittäjäjärjestöihin. Kuntaneuvottelut on pidetty Pihtiputaalla, Keuruulla ja Konnevedellä. Konginkangas ei katsonut kuntaneuvottelun

olevan tarpeen sillä suhteet kunnan päättäjiin olivat jo voimassa monen yhteistyöprojektin ansiosta. Petäjäveden kuntaneuvottelu pidettiin 5.2.2014, aivan hankkeen loppumetreillä.

Kuva 2. Pihlajaveden palvelukyselyyn vastattiin myös Nuorisoseuran ilmoitustaululla.

Mökkiläistapaamiset ja -yhteistyö

Koska kylän vapaa-ajan asukkaissa voi piillä monenlaista osaajaa ja tekijää, pyrittiin hankkeen piiriin saamaan myös mökkiläisiä. Molemmilla kylillä järjestettiin mökkiläistapaamiset, Pihlajavedellä 29.6. ja Muurasjärvellä 4.7. Tapaamiset järjestettiin ohjelmallisina kesätahtumina (vapaalokunnan tietoisku, kyydityksiä paloautolla, mölkkyturnaus, kylän pinssien askartelua ym. ohjelmaa lapsille), jossa Palvelutuulen tietoisku oli yhtenä ohjelmana. Mökkiläistreffien jälkeen molemmissa kylissä oli paikallisten nuorisoseurojen järjestämät karaoketanssit. Pihlajavedellä mökkiläisiä tuli paikalle vain 4, kyläläisiä vajaa 20. Muurasjärvellä tapahtuma onnistui hyvin ja osallistujia oli noin 70. Tätä kautta Muurasjärvellä saatiin uusia ihmisiä mukaan hankkeeseen, Pihlajavedelläkin käytiin hyviä keskusteluja mökkiläisten kanssa.

kuva 3. Mölkkyä Muurasjärven mökkiläistapaamisessa.

Vapaa-ajan asukkaita oli mukavasti läsnä kyläilloissa tapahtumissa kaikilla kylillä. Vapaa-ajan asuntojen muuttaminen ympärivuotiseksi asuinnoiksi tuntuu kiinnostavan yhä useampaa. Keuruulla saatiin Pihlajaveden kesäesite mukaan kaupungin lahjoittamaan Suur-Keuruun kesänumeroon 2013, joka menee kaikille vapaa-ajan asukkaille ympäri maan. Pihlajaveden Kauppalassa kävi runsaasti kesäasukkaita ja muutama pariskunta heistä hyppäsi tiskin taakse vapaaehtoistyöntekijöiksi!

Särkisalossa Riihikahvio toimi jälleen heinäkuussa 2013 kesäasukkaiden ja kyläläisten kohtaamispaikkana ja infopisteenä, jota erityisesti mökkiläiset kiittivät.

Opintomatkat ja -tapahtumat

Palvelutuuli järjesti kyläläisille tutustumisretken Oriveden Eräjärvelle ja Korpilahden Oittilaan 8.8.2012. Eräjärven Kehittämisyhdistys on pitänyt kylällä palvelutoimistoa jo kauan, ja pisteessä toimii mm. lääkekaappi, posti, kylälehdteen toimitus ja tuotteiden myynti. Tutustuimme myös Eräjärven Urheilijoiden monipuoliseen toimintaan.

Oittilassa taas maamiesseura on pyörittänyt menestyksellisesti Villa Cavenia, jonka tiloissa toimii mm. kahvila, elintarvikemyymälä, pitopalvelu, kyläkirjasto ja lähituotteiden myynti. Opintomatka toteutettiin, jotta kyläläiset näkisivät toimivia malleja käytännössä. Matkalla oli mukana myös

Leipää ja Kulttuuria -hankkeen Riina Kylmälahti kertomassa työllistamisestä. Matkalle osallistui seitsemän Pihlajaveden työryhmämme aktiivia, Muurasjärveltä ei tullut osallistujia.

Kylien businesskeissit koulutuspäivä

Kylien businesskeissit koulutuspäivä 26.1.2013 järjestettiin Äänekosken Parantalassa yhdessä Kekseliäät kylät -hankkeen kanssa. Mukana oli väkeä pilottikyliltä ja ammatillisia maaseudunkehittäjiä, yhteensä 30 henkeä. Ohjelmassa oli alustusluento varainhankinnasta ja sen jälkeen lähdettiin työpajoihin pohtimaan osuuskuntatoimintaa, työllistämistä, nuorten mahdollisuuksia maaseudulla ja toimivaa kylän tiedotusta ja markkinointia. Ryhmänvetäjinä toimivat kunkin aihealueen ammattilaiset; Sirkka Suomäki 4H-yhdistyksetä, Tuija Hämäläinen Innoverkko osuuskunnasta, Satu Hakala Innolasta, yhteisötiedottaja Suvi Juurikka. Jokaisessa ryhmässä oli mukana myös kokemusasiantuntijoita. Parhain anti oli vilkkaat keskustelut ja perimmäisiin kysymyksiin pureutuminen. Aika tuntui kuitenkin loppuvan kesken, ja päivälle toivottiin jatkoa. Yhteisestä sopimuksesta Palvelutuuli haki Maaseutuverkoston uutta työkalua Innovatiivileiriä, jotta voisimme jatkaa samoista teemoista laajemman osanottajaryhmän ja asiantuntijoiden kanssa. Ikävä kyllä Palvelutuulen hakemus ei saanut rahoitusta. Vaikka kielteinen päätös tulikin, oli hienoa huomata kuinka eri kantilta maaseutua katsovat ryhmät (esim. kyläläiset, asiantuntijat, kunnallisvirkamiehet, yrittäjät, nuoret) olivat innokkaita tekemään yhteistyötä maaseudun palvelujen säilyttämiseksi ja parantamiseksi.

KUVA

Keski-Suomen päivä 18.4.

Palvelutuuli oli mukana Keski-Suomen päivänä 18.4 järjestetyssä ”kurkistus maalle” – retkellä jonka määränpäänä oli Muurasjärvi, Keski-Suomen vuoden kylä 2012. Matkalle osallistui nelisenkymmentä maaseudusta kiinnostunutta. Pysähdyksiä tehtiin Niinilahden kylätalolla Viitasaarella, Muurasjärvellä nautittiin lounaasta ja elävästä musiikista lasten bändikerhon soittamana sekä Liisankankaan jäätelöstä. Jälkiruokakahvit juotiin MTK:n Kaitalassa jossa kuultin myös kunnanjohtajan tervehdys. Sattuipa niinkin, että kaksi ”bussillatuotua” ja kaksi paikallista kohtasivat ja uusivat parin vuosi-kymmenen vanhan tuttavuuden. Paluumatkalla pysähdyttiin lammastilalla sekä Putaanportissa ostoksilla. Matkan tavoite saavutettiin jo Niinilahdessa kun mukana ollut rouva totesi kylätalon pihamaalla; ” Eihän tällaisiin paikkoihin pääse eikä näistä tiedä mitään jollei älyä lähteä tällaisille matkoille mukaan”.

yllätysohjelma Muurasjärvellä 18.4.13

Bändikerholaisten

Suupohjalaisten opintoretkei Pihlajavedelle 14.8.2013

Pihlajaveden Kauppalan maine oli kiirinyt jo Pohjanmaalle, ja saimme Kauppalaan vierailulle 10 hengen opintoryhmän Kauhajoelta. Kyläkööriässä on itua –hankkeen retkeläiset olivat vaikuttuneita Kauppalan toiminnasta, ja toivottavasti saavat siirrettyä hyviä käytänteitä omiin toimiinsa.

Projektipäällikkö sai kutsun 21.11.2013 pidettyyn Suomen Sininauhaliiton Lähipalveluseminaariin, jossa laajan julkisen ja kolmannen sektorin toimijajoukon kanssa

suunniteltiin tulevaa. Terveisiä annettiin myös europarlaamentikko Sirpa Pietikäiselle, joka oli keskusteluissa mukana. Seminaarin antina oli yhteistyön merkityksen syventyminen sekä liiketaloudellisen ja yleishyödyllisen toiminnan yhteistyö sekä erityisesti yleishyödyllisen toiminnan ennaltaehkäisevä vaikutus niin kunnan kuin valtionkin talouteen.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä järjesti niin ikään laajalle järjestötoimija joukolle ”Kuntaudistus etenee ja rahat vähenevät –onko järjestösi valmis?” työpajan, johon osallistuivat 20.1.2014 projektipäällikkö sekä ohjausryhmästä Hannu Ala-Sankola.

Toiminta Muurasjärvellä

Muurasjärvellä työryhmässä haluttiin ensimmäisenä tehdä nuorisotila Harjulinnaan. Asiasta oli puhuttu vuosia, ja rahaakin siihen oli jo aikaa sitten saatu kunnalta. Tämä työ muodosti koko kesän toiminnan kivijalan. Palvelutuuli kävi toiminnan rahoituksesta ja järjestämisestä neuvotteluja kunnan, 4H:n, seurakunnan ja muiden mahdollisten kumppaneiden kanssa. Selvää oli myös, että kyläläisten vapaaehtoistyötä tarvittiin paljon. Palvelutuuli sai kylän nuoret tekemään nuorisotilan kunnostuksen ja sisustamisen lähes kokonaan itse, ja nuoria olikin talkoissa kerrasta riippuen muutamasta viiteentoista henkilöä. Nuoret kokoontuivat omatoimisesti paikallisten nuorten vastuuaikeisten johdolla. Tila oli kunnossa elokuussa, ja sen varustamiseen pyydettiin kyläläisiltä lahjoituksia. Nuorisotilan puitteiden valmistuttua tilassa pidettiin koko kylälle avoimet ovet 28.8. Paikalla oli noin 60 henkeä. Palvelutuuli keräsi kylältä vapaaehtoisia tilan ohjaajiksi ja valvojiksi, ja osan ohjaajatehtävistä hoitaa 4H, kunta ja seurakunta.

Nuorisotilan avaaminen on poikanut myös muita nuoriin liittyviä ideoita. Paikallinen musiikkiyhdistys on kiinnostunut tarjoamaan bänditoimintaa Harjulinnaassa, ja saimme tietää, että paikallinen Lions Club on myöntänyt toimintaan rahaa. Bändikerhot ovat aloittaneet syksyllä 2012. Palvelutuuli on myös neuvonut kyläläisiä hakemaan erilaisia nuorten toiminnan rahoituksia.

Nuoret mm. maalasivat nuorisotilan seinät itse. Nuorisotilan avoimet ovet pidettiin 28.8.12

Muurasjärvellä on puhuttu paljon kylän ulkoisen tiedottamisen kehittämisestä. Uusia sivuja alettiin tehdä yhteisvoimin Visa Törmälän ja Uusi ICT-hankkeen opissa 4.2.2013 ja käyttöön ne saatiin toukokuussa 2013. Kylän ilmoitustaulu uusittiin, ja sen tekoon tarvittiin vain yhden kylän miehen nikkarointitaidot ja lahjoitusmateriaaleja.

Monipalvelupiste Muurasjärvellä toimii hajautettuna mallina: kylällä on hankkeen alkamisen jälkeen aloittanut kyläkauppa, jossa toimii myös kahvila, lääkekaappi ja veikkausmyynti. Kyläasiamiespostia on koetettu saada Muurasmarketin yhteyteen, mutta vielä odotetaan Päivittäistavarakauppa yhdistyksen hankkeen, jossa on yhteistyökumppanina Posti/Itella Oy, tuloksia. Ideana on saada kyläkauppoihin kevyemmän postin malli, jossa kauppa toimii pääasiassa nouto- ja lähetyspisteenä, myynnissä ovat myös postimerkit ja muut tuotteet jälleenmyyntikonseptilla. Yrittäjälle maksetaan korvausta toiminnasta ja varastotilasta suoriteperusteisesti. Yrittäjälle ei jää vastuuta hinnoittelusta tai muistakaan toimista. Muurasmarket on lisätty maaliskuussa verkkokostajohtaja Anna Lehtosen kiinnostuneiden yritysten listaan. Hanke kokeilee toimintaa vuoden 2013 aikana.

Neuvolatoiminta sovittiin aloitettavaksi eläketalolle; jossa seniorineuvola jo toimi. Palvelutuuli keräsi kiinnostuneita toimitilan tarpeessa olevia yrittäjiä jakamaan vuokratukustannuksia; maaliskuussa 2013 yrittäjiä oli viisi kiinnostunutta; fysioterapeutti, hermoratahieroja, jalkahoitaja, urheiluhieroja ja parturi. Elokuussa 2013 samat yrittäjät olivat edelleen asiasta kiinnostuneita. Asiasta pidettiin palaveri Wiitaunionin terveydenhoitaja Sanna Ruuskan kanssa

4.3.2013. Asiaan palattiin kun vastaanottopalvelujohtaja Sari Nurmivaara, jota Ruuska sijaisti, palasi opintovapaalta huhtikuussa. Neuvonpitoa pidettiin Palvelutuulen ja Nurmivaaran kesken 13.5.2013. Kunta oli valmis aloittamaan lapsiperheiden (neuvolaikäisiä lapsia on noin 90) neuvolatoiminnan syksyllä 2013 kun puuttuvalle osuudelle vuokrasta (50 €/kk) on löytynyt maksaja. Kunnan kotihoito (asumispalvelujohtaja Anni Sagulin-Raatikainen) päätti ottaa tilan käyttöönsä, ja maksaa puuttuvan 50 €/kk. Yhteispalaveri pidettiin 30.8.2013), jossa sovittiin että toiminta alkaa 25.9.2013 siten että kuun viimeinen keskiviikko on lääkarineuvola (lääkäri kotihoidon tiloissa) ja ensimmäinen tiistai pidetään seniorineuvolaa (1.10 alkaen). Muina aikoina yrittäjät voivat pitää vastaanottoaan ja ehkä tilalle löytyy myös muita käyttäjiä. Ensimmäinen neuvolapäivä todellakin pidettiin 25.9 ja saman viikon perjantaina 27.9 pidettiin Hyvinvointipisteen avoimet ovet (liite). Toimintaan kävi tutustumassa reilu 70 henkeä, vauvasta vaariin. Hyvinvointipiste on jatkanut toimintaansa, ja parturi-kampaajalle on tilauksia niin, että yrittäjä jakaa aikoja kahdelle päivälle kuukaudessa yhden sijaan. Neuvolapäiviä tulisi myös lisätä, sillä kaikki lapset eivät saa ajallaan aikaa, jos neuvolaa pidetään 1 päivä kuukaudessa. Asian on annettu kunnalle tiedoksi ja päätettäväksi.

Kaupalle on neuvoteltu suoraan Itellan verkostojohtajan kanssa sekä Päivittäistavarakoppa yhdistys ry:n hallinnoiman Kyläkauppa-hankkeen kanssa kevyen palvelun postipisteestä. Muurasmäki on listalla kirkkipäässä kun mallia levitetään pilaointivaiheen loputtua. Kaupalla on info-piste, johon tulee tietokone ja internet-yhteys ja saatavilla on jo kunnan asiointilomakkeita. Harjulinna taas pidetään vapaa-ajan toimintoja ja kyläkokouksia yms.

Muurasjärven palvelujen kehittämiseksi kokeiltiin palvelupäivä-idea. Hankkeessa oli kesällä selvitetty, voisiko kylälle avata kirpputorin ja kirpputori-ideaa testattiin palvelupäivässä. Palvelupäivä nimettiin Muurastoriksi, ja se järjestettiin Harjulinna 6.10. Kylän aktiivi otti vastaan yrittäjien, yhdistysten ja muiden kiinnostuneiden pöytävaraukset, ja kaikki noin 30 pöytää varattiin. Palvelutuuli hoiti suurimman osan tapahtuman tiedottamisesta ja neuvoi monissa tapahtuman järjestämiseen liittyvissä asioissa. Kylän yhdistykset ja yritykset esittelivät tapahtumassa toimintaansa ja myivät tuotteitaan, Palvelutuuli sai päivästä monia uusia kontakteja. Harjulinna hyväksi myytiin lounasta, kahvia ja arpoja, musiikkiyhdistys järjesti musiikkiesityksiä, palokunta piti omia näytöksiään, urheiluseura piti kahvakuulajumppaa, lapsille oli piirustuskilpailua ja ponijalua jne. Tapahtuma oli onnistunut satoine kävijöineen. Palvelupäivä oli erittäin hyvä kokeilu, joka on päätetty pitää vuosittain.

Kyläläiset ovat sitoutuneet kylän palveluiden kehittämiseen, ja monet Palvelutuulesta puhutut ideat ovat saaneet siivet kylälaisten viedessä niitä omilla tahoillaan eteenpäin. Palvelutuuli on käynyt kunnassa neuvottelemassa mm. kiertävien terveyspalveluiden (terveydenhoitaja,

neuvola) laajentamisesta Eläketalossäätiön tai koulun tiloissa, ja kyläläiset itse ovat neuvotelleet kunnan kanssa ateriapalvelun, kouluruokailun ja terveydenhoitajan palveluiden järjestämisestä kylällä. Kyläläiset toivoivat koululaisille iltapäiväkerhoja, ja koulu on aloittanut iltapäivätoiminnan vuodenvaihteesta 2013 alkaen. Kesällä puhuttiin paljon siivouspalveluiden tarjoamisesta kylällä, ja nyt kaksi nuorta on perustamassa siivouspalveluita tarjoavaa 4H-yritystä. Olemme saaneet huomata, että hankkeen teemat ovat alkaneet elää aivan omaa elämäänsä kylällä!

Teemoja on pidetty niin tärkeinä, että kylällä päätettiin päivittää kyläsuunnitelma. Tämä tehtiin Kestävän kehityksen pelikorttien avulla ja yhteistyössä Kylä lähtee! – hankkeen kanssa kahtena iltana; 18.2 ja 4.3. Paikalla oli mukavasti väkeä, yhteensä 18 + 15 henkilöä, joista nuoria noin 15-vuotiaita oli neljä ja kaksi lasta. Kirjalliseen muotoon kyläsuunnitelma alkoi muotoutua 10.3 kyläläisten toimesta. Kyläläisillä ja kesäasukkailla oli mahdollisuus kommentoida kyläsuunnitelmaa sähköisesti kotisivujen kautta.

Muurasjärven työryhmän kesken on pidetty vuonna 2012 kehittämisiltoja 6.6., 27.6., 22.8. ja 29.10. Lisäksi työryhmä on kokoontunut itsenäisesti. Nuorisotilan puitteiden valmistuttua tilassa pidettiin koko kylälle avoimet ovet 28.8. Nuorisotilan ohjaajien kanssa pidettiin suunnittelupalaveri 10.9. 12.

Muurasjärvi voitti Keski-Suomen vuoden kylä 2012 –kilpailun, ja kylä palkittiin suuren kannattajajoukon läsnä ollessa Maaseutugaalassa 2.11. Juhlat olivat komeat ja voittoa juhliittiin aamuun saakka. Kunta myös muisti voittajakylää ja osallistui yli sadan juhlijan kyläjuhlaan maksamalla tarjoilun. Juhlat pidettiin eri yhdistysten yhteistyönä sunnuntaina 16.11. Juhlapuheet pitivät kunnanjohtaja Ari Kinnunen ja Palvelutuulen Anja Saksola. Pikkujouluja juhliittiin joulumyyjäisinä 15.12, jälleen yhdistysten yhteisenä tapahtumana.

Palvelutuuli järjesti Muurasjärvellä myös Avointen ovien päivän 7.1.2013. Päivässä levitettiin hyviä käytänteitä Kylä Kestää -seminaarin tuomisina; paikalle tuli kyläläisiä, yhdistyksen ja kunnan edustajia 36 henkilöä, ja näiden lisäksi iso joukko lapsia ja nuoria. Ajatuksena oli saada kylälle esimerkiksi elämänkaarikahvila tai muuta ylisukupolvien tapahtuvaa toimintaa.

Palvelutuuli järjesti yhdessä Nuorisoseuran kanssa Tanssipäivän lauantaina 23.3.2013, jolloin ylitettiin jälleen sektorirajoja; Nuorisoseuran Piilometsän tansseja –opetukseen osallistui yhteensä 10 opiskelijaa, joista neljä oli perhepäivähoitajaa tai lastenhoitajaa kunnan maksamana. Päivässä opetettiin myös Folkjamia, johon osallistui 10 henkilöä. Lisäksi näytösluontoisesti pidettiin Tempoa tenaviin musiikkiliikuntatuokio. Tuokioon osallistui 3 vanhempaa ja neljä lasta. Ajatuksena oli juurruttaa toimintatapa Muurasjärvelle.

Hankkeen aikana kylälle on tullut seitsemän uutta asukasta.

Loppukevään ja syksyn 2013 muurasjärviset toimivat hyvin itsenäisesti. Osin kunnan tukemana järjestettiin Keväthulinat 7.5 Harjulinassa koulu-aikaan, jolloin mukana olivat myös koululaiset ja ryhmisläiset ikäihmisten parissa. Kesällä pidettiin lettukestit, yleisurheilukisat ja hupikisat eri yhdistysten voimin.

Palvelutuulta tarvittiin taas kun pidettiin yhteispalavereita 13.6 ja 20.8.2013.

Palaverissa 13.6 keskusteltiin kunnan eri edustajien kanssa monipalvelupisteeseen ja ympäristöön liittyvistä asioista, joita kyläläiset olivat tuoneet esille Palvelutuulen kyläilloissa. Erityisesti keskusteltiin ja kuultiin Teppo Jämsenin suunnitelma laajennetusta leikkikentästä Harjulinan yhteydessä.

Elokuussa, 20.8, kokoonnuttiin sitten kunnan ja kunnan toiminnaksi siirtyvän lasten ryhmäperhepäivähoidon, Urheilutalosaatiön ja alueen yhdistysten kesken. Aiheena oli ryhmiksen leikkikentän laajennus / MLL:n leikkikentän siirto yhteiseksi avoimeksi leikkikentäksi.

Kokouksessa päädyttiin vaihtoehtoon, että leikkialue palvelisi parhaiten kaikkia osapuolia jos se tulisi ryhmiksen nykyisen pihan kohdalle, tosin niin että aluetta suurennetaan huomattavasti. Leikkialue aidataan siten, että myös ne lapset (ja aikuiset) jotka eivät ole hoidossa tai henkilökuntaa, voivat käyttää osaa leikkikentästä ja osa on erotettavissa ryhmiksen käyttöön. Urheilutalosaatiö päätti kuitenkin, ettei pihaa voi laajentaa suunnitellulla tavalla, joten edetään vaihtoehto kahden mukaan: ryhmiksen aluetta laajennetaan niin että siihen mahtuvat myös keinut ja uusi avoin leikkipuisto rakennetaan kyläläisten / kylän yhdistysten toimesta joko urheilukentän tai kaupan tuntumaan kun omat varat sallivat.

Tässä kohtaa Palvelutuuli epäonnistui selkeästi. Jälkiviisaana voi todeta että meidän olisi pitänyt esitellä asia Urheilutalosaatiön kokouksessa, jotta olisimme varmistaneet ajatuksen ”oikein” ymmärtämisen. Asiaa kuvaa myös erään kyläläisen viesti:

Lähetetty: 26. elokuuta 2013 13:04

Vastaanottaja: Päivi Kaski

Aihe: VS: Kutsu yhteispalaveriin Muurasjärven leikkikentästä

Kiitos teille hyvästä yrityksestä ja panoksestanne hankkeeseen. Harmillista, kun ihmiset jämähtävät vanhoihin kaavoihin eikä mikään uusi idea pääse toteutumaan. Ja tässä olisi todella panostettu tulevaisuuteen eli lapsiin.

Terveisin,

Seurantaryhmässä tuli kuitenkin ilmi, että Urheilutalosaatiön hallitus ei rojhennut tehdä päätöstä koko kylää koskevasta asiasta yksin, joten sovittiin että pidetään vielä Palvelutuulen johdolla kyläkokous. Sitä ei kuitenkaan ehditty pitää, sillä kunnan miehet olivat jo tehneet leikkikentän perustukset. Pitäydyimme siis vaihtoehto B:ssä, ja kyläkokous sovittiin pidettävän 8.1.2014.

Muurastori pidettiin yhtä aikaa joulumyyjäisten kanssa, kylän yhdistystenyhteistyönä, 14.12.2013.

Kyläkokous leikkikentän siirrosta ja muista yleisistä asioista pidettiin Toukolassa 8.1.2014. Kokouksessa sovittiin, että MLL ottaa päävastuun leikkikentän siirrosta, kunnalta luvattiin suunnittelu- että mahdollisuuksien mukaan toteutusapua. Leikkipuisto siirretään kunnan maalle MuurasMarketin viereen keväällä 2014 ennen toukotöitä. Toimiin ruvettiin kuitenkin heti, sillä MLL ja Murto toteuttivat 9.2.2014 ”Happihyppelyt” ulkoilutapahtuman ja jossa myytyjen arpojen tuotto kerättiin leikkipuistoa varten.

Kyläkokouksen yhteydessä teimme myös sosiaaliseen tilinpäätökseen tarvittavat tapauskertomushaastattelut.

Toiminta jatkossa

Harjulinnaan käyttöön ja energiatalouteen liittyviä toimia tehdään keväällä 2014. Leikkikenttä siirretään niin ikään keväällä 2014.

Tukena jatkossa toimivat Nuorisoseurojen alue-toimiston väki sekä Keski-Suomen kylät ry.

Toiminta Pihlajavedellä

Pilottikylistä Pihlajavesi ei halunnut pitää taukoa kehittämistyössä kesälomistakaan huolimatta, ja Palvelutuulen henkilöstö lomaili vain viikon tai kaksi. Työryhmä kokoontui Palvelutuulen kanssa 14.6., 5.7. ja 6.11. sekä useamman kerran kyläläisten kesken. Keuruun kunnanedustajana tavattiin hallintojohtaja Tarja Ojala 25.10. vielä siten että Anu Viitala oli mukana.

Alkusyksyn kyläläiset valmistelivat kyläyhdistyksen perustamista, ja perustamiskokous pidettiin 10.11.2012, ja rekisteriin kyläyhdistys saatiin jo 11.12.2012! Loppusyksy meni Karvahattutempauksen valmistelussa. Itse tempaus pidettiin 7.12.2012. Tempauksessa oli mukana toimijoita yhteensä 12: yhdistyksiä, vapaapalokunta, koulu, kaksi hanketta – Palvelutuuli ja Kylävoimaa - ja noin 8 yrittäjää. Vierailijamäärä kipusi noin 400 henkilöön. Joulun alla, 18.12, suunniteltiin kylän olohuoneen perustamista ja tutustuttiin hankehakemuksen vaatimuksiin. Samalla Palvelutuulen väki kävi vierailulla Ilari Kotiahon isännöimässä Korpikirjastossa.

Vuonna 2013 Palvelutuuli on pitänyt palavereita kylän yhdistysten kanssa 3.3, 14.3, 27.6, 1.8. ja 23.9. Karvahattutempussa käytiin tekemässä sosiaalisen tilinpidon haastattelut 7.12 ja työsuunnittelukokous pidettiin Kauppalan osalta 15.12.

Investointihanke ja Kauppala

Tammikuussa jätettiin investointihanke Vesuri ry:lle. Investointitukea haettiin reilu 11 000 € Kauppalan olohuoneeseen. Olohuoneajatuksesta idea lähti elämään eteenpäin ja kyläyhdistys päätti perustaa elintarvikekioskin paikkaamaan lopettaneen kyläkaupan jättämää aukkoa. Päätös tehtiin kyläyhdistyksen kokouksessa 3.3.2013. Toimilupahakemuksia täytettiin Palvelutuulen avustuksella 14.3. Ajatuksena on saada toiminta kannattavaksi ja siirtää sitten mahdollisuuksien mukaan elinkeinotoiminta yritykseksi. Aluksi toiminnasta vastasi kyläyhdistys talkoovoimin. Syyskuusta 2013 alkaen on palkattu tukityöllistetty toimintaa pyörittämään talkoolaisten lisäksi. Mahdollisesti kuntouttavan työtoiminnan kautta saa vielä lisää työvoimaa. Kuntakokeilun projektiväkeä tavattiin Keuruulla yhdessä Pihlajaveden kyläyhdistyksen kanssa 6.2.2013.

Keuruun kaupungin sivistyspalveluiden kanssa sovittiin, että tilassa toimii edelleen siirtokirjasto kyläyhdistyksen vastuulla. Kyläläisiä vaivasi pelko kirjaston siirtymisestä Haapamäelle uuteen kirjastoon. Niinpä kyläyhdistys tarjoutui vastaamaan siirtokirjaston toiminnasta. Informaatikko käy pisteessä noin kerran kuukaudessa.

Eevertin puoli

Kyläyhdistys vastaa siis siirtokirjaston toiminnasta ja itse asiassa kyläläisten kannalta palvelu paranee; kirjasto on aina silloin auki kun olohuonekin on. Kirjat voi palauttaa kaappiin, ja vanha lainauskorttijärjestelmä leimoineen on otettu uudelleen käyttöön. Lisäksi kaupunki tilaa olohuoneeseen päivän lehdet; Keskisuomalaisen, Suur-Keuruun sekä aikakauslehdistä MeNaiset ja Tekniikan Maailman. Tosin informaattikon palvelut saa vain Haapamäeltä.

Vanhan Kauppalan tiloja remontoitiin talkoilla ja osin palkatun ammattiväen voimin tammikuusta alkaen (Palvelutuuli maksoi ensimmäisen kolmen kuukauden vuokran, jotta tila saatiin haltuun ja remonttia voitiin tehdä) ja valmiiksi tilat saatiin avajaisiin vapun aatoksi 30.4.2013. Monitoimipisteelle järjestettiin nimikilpailu ja tila ristittiin voittajaehdokkaan mukaan Kauppalaksi. Kauppalan huoneet ristittiin Juuliaksi ja Eevertiksi kauan aikaa sitten paikalla toimineen majatalon isäntäparin mukaisesti. Päätös hankkeen hyväksymisestä tuli Vesurin kautta vasta 28.5.2013 – kuukausi sen jälkeen kun toiminta oli jo aloitettu! Kauppalan toiminta on ollut todella vilkasta ensimmäisen kesän ja ylittänyt odotukset kaikilta osin. Syyskuussa Kauppalaan palkattiin palkkatuen turvin työntekijä. Myynti on pysynyt kesäasukkaiden lähdöstä huolimatta hyvänä, ja keittolounaalla (tiistaisin ja torstaisin) on käynyt noin 8-20 ruokailijaa. Lounastarjoilu tuo kaivatun palvelun alueen työntekijöille sekä ikääntyneelle väestölle.

Juulian puoli

Urheiluseura

Työryhmän kokouksissa oli mukana myös urheiluseuran puheenjohtaja joka pyysi neuvoa urheilukentän kunnostamiseen ja toiminnan elvyttämiseen. Palvelutuuli kutsui koolle Keuruun kaupungin liikuntatoimen, teknisen toimen sekä kulttuuritoimen edustajat ja neuvonpidossa 16.5.2013 sovittiin että kaupunki salaojittaa ja tasoittaa urheilukentän. Pihlajaveden urheiluseura sitoutuu talkoilla nurmettamaan kentän ja ylläpitämään kentän pelikunnossa. Urheiluseura halusi myös frisbeegolfradan, ja myi koreja yrityksille. Tällä keinoin koreja saatiin hetkessä kymmenen ja rata laitettiin pystyyn 17.5 talkoilla.

Hattutemppu järjestettiin 13.7.2013 Pihlajaveden Nuoriseseuran ja vapaalokunnan alueella, mutta väkeä riitti myös Kauppalan terassille. Palvelutuulen väki oli mukana tapahtumassa yksityishenkilöinä. Karvahattutemppu pidettiin 7.12, jossa teimme sosiaalisen tilinpidon haastattelut. Temppu toteutettiin yhdistysten yhteistyönä, ja kävijöitä oli runsaasti.

Kyläsuunnitelma

Kyläsuunnitelmaa tehtiin yhteistyössä Kylävoimaa –hankeen kanssa 27.6. Kyläyhdistyksen kokoukseen osallistuttiin 1.8.13, jolloin esiin nousi huoli sisäliikuntapaikan menettämisestä kun seurakuntatalo laitettiin käyttökieltoon. Palvelutuulta pyydettiin välittäjäksi yhteisneuvotteluun yhdistysten, kunnan koulutoimen ja liikuntatoimen sekä seurakunnan kanssa. Tarkoituksena on kartoittaa Nuorisoseuran talon potentiaalia toimia liikunnan ja harrastustoiminnan monipalvelupisteenä.

Yhteispalaveri kutsuttiin koolle 23.9 Nuorisoseuran talolle. Palaveriin osallistuivat Pihlajaveden kyläyhdistys, nuorisoseura, Keuruun kaupungin vapaa-aikatoimen päällikkö Heli Peltola, Pihlajaveden koulun rehtori Anu Vesterlin, Keuruun seurakunnan kirkkoherra Ossi Poikonen sekä talouspäällikkö Heikki Kangas sekä Palvelutuuli että Keski-Suomen Nuorisoseurojen aluetoimiston Jarmo Tupasela. Palaverissa sovittiin, että seurakunta sitoutuu vuokraamaan kerhotilaa jo kaudelle 2013-2014, koulu selvittelee omaa tarvettaan ja Nuorisoseura suunnittelee talon remontin ja ylläpidon siten, että tilaa vuokrataan useille eri toimijoille.

Syyskuussa vietettiin Pihlajaveden talkoolaisten omaa iltaa 21.9. iltapäivästä myöhään yöhön. Hyvässä seurassa ”rispii golffattiin”, soudettiin kirkkoveneellä lehtisaareen, syötiin hyvin ja saunottiin. Talkoo illassa kuultiin myös ensi esitys Pihlajaveden omasta laulusta, jonka kertosäe menee näin:

”Pihlajavedellä, pihlajavedellä
kansa yhteistuumin talkoilee
ja kun kaupan ovet aukee,
niin silloin riemu laukee,
aika tullut on, kiittää, kumartaa.”

Kiittämisestä ja kumartamisesta huolimatta Kauppalan johtohahmojen välille syntyi ristiriitoja ja näkemyseroja niin, että kyläyhdistyksen puheenjohtaja sanoutui irti tehtävästään joulukuun alussa. Pidimme työsuunnitelupalaverin myös tähän asiaan että Kauppalan tilaan yleensä liittyen 15.2. Toimijoiden tahtotila: yhteinen hyvä ja Kauppalan jatko olivat edelleen samat, vaikka puheenjohtaja ei halunnut olla enää aktiivina mukana. Varapuheenjohtaja hoitaa tehtäviä kevätkokoukseen saakka.

Toiminta jatkossa

Keväällä 2014 Kauppalan työvoimaan on tulossa lisää virtaa valtion 1+1 apupaketin kautta: mikäli Kauppalaan palkataan varuskunnasta irtisanottu henkilö, maksaa yhdistys työntekijän ensimmäisen vuoden palkan ja valtion toisen vuoden palkan. Tällä tavalla voi olla varaa palkata lisäksi tukityöllistetty.

Tukena toimivat jatkossa Nuorisoseurojen alue-toimiston väki sekä Keski-Suomen kylät ry.

Toiminta Särkisalossa

Ensimmäinen palaveri pidettiin kyläyhdistyksen kanssa 21.11.2012 jolloin sovittiin aloitettavan muiden kylien malliin palvelukyselyllä. Kunnan johtoa tavattiin palaverissa 12.12.2012, jolloin paikalla oli kunnanjohtaja, kunnansihteeri, maataloussihteeri ja sosiaalihoitaja. Palvelukysely avattiin sähköisesti 13.12.2012.

Ensimmäinen kyläilta Särkisalossa pidettiin 1.3, jolloin esiteltiin palvelukyselyn tulokset ja päätettiin porukalla (36 henkilöä, mukana yksi kesäasukas) tärkeimmät aihealueet sekä koottiin työryhmään 8 eri-ikäistä ja taustaista kyläläistä.

Särkisalons kyläillalla Navettakinossa valittiin tärkeimmät palvelut

Työryhmä kokoontui pohtimaan tarvittavia toimenpiteitä ja aikataulutusta Vanhalle koululle 19.3.2013. Seuraavan kerran suunniteltiin ensimmäistä yhteistä tapahtumaa ”Kevät versoo uutta” 25.4. Samana päivänä Vanhalle koululle tehtiin esteettömyyskartoitus Kylän sydän – hankkeen toimesta, sopivasti juuri ennen talkoita. Talkoita pidettiin Vanhalla kyläkoululla 9.- 10.5 sekä vielä 11.5. Mukana oli kaikkiaan noin 18 henkeä siivoamassa pihamaata, viemässä romuja pois ja viimeistelemässä sisätiloja. Facebookin kautta tieto talkoista levisi niin, että mukaan ehti myös koulun vanha oppilas.

”Kevät versoo uutta” –tapahtuma pidettiin lauantaina 18.5. Tarjolla oli batiikki- ja korutöitä, perennojen vaihtotori, kahviotuotteita ja Kylän sydän –hankkeen terveystarkastuksia. Kävijöitä tapahtumassa oli noin 70 henkeä.

Jätehuoltopisteiden siirrosta neuvoteltiin Jätekuukko OY:n kanssa –uudet paikat sovitaan yhdessä kunnan ja kyläläisten kanssa.

Riihikahvio

Työryhmän kokous pidettiin 19.6. jossa suunniteltiin erityisesti Riihikahvion perustamista vanhaan riiheen Navettakinon risteykseen. Kahvion avajaisia vietettiin 5.7 ja se oli auki heinä- ja elokuun viikonloput. Samoina viikonloppuina oli näytöksiä myös Navettakinossa. Kahviossa oli myytävänä kotitekoisia tuotteita myös mukaan otettavaksi ja aikakauslehtien kierrätyspiste. Kävijöitä oli mukavasti, ja tuottoakin talkootyönä pyöritetylle kahviolle kertyi niin, että kahvio päätettiin pitää myös ensi kesänä. Lisäksi erityisesti kesäasukkaat kiittelivät kahviota epävirallisena info-pisteenä toimimisesta. Kaikkein parasta oli tavata toisia kahvikupposen äärellä.

Kesäkahvion antia purettiin työryhmän kokouksessa 14.8 ja suunniteltiin syksylle koko kylän ja miksei kunnankin tapahtumaa ”salakaatokeitto” -teemalla. Tapahtuma pidettiin 21.9.2013. Mukana olivat Hasa Designin lisäksi muita käsityöyrittäjiä, kylän oma 4H-yrittäjä lettukahviossa, yksityisiä kirpputoripöydän pitäjiä sekä Loiskis-orkesteri joka konsertin jälkeen piti soitintyöpajaa kaikenikäisille. Tapahtuma oli menestys ja ylitti odotukset; kävijöitä oli noin 150 henkeä, ja jälleen oli mukava kuulla varta vasten paikalle tulleiden kommentteja siitä, kuinka mukavaa on kerääntyä yhteen. Lisäksi kävijöitä kiinnosti vanhan kylätalon kunto ja käyttö jatkossakin. Työryhmäpalaveri pidettiin 10.12 ja katsottiin tulevaa. Syntyi ajatus tuottaa ”elämispaketteja” yhteistyössä kyläyhdistyksen, vanhan koulun omistajan ja Navettakinon yhteistyönä. Lisäksi esitettiin mahdollisuus kauppa-autoliikenteestä Särkisaloon kangasniemeläisen yrittäjän toimesta. Kyläyhdistys innostui asiasta ja se laitettiin vireille. Kyläaktiivit piirsivät yrittäjälle reittikartan ehdotelmaksi.

Toinen kuntapalaveri pidettiin 14.2 kunnanjohtajan, vanhuspalvelu ohjaa Eija Alhosen sekä kyläseuran puheenjohtajan kanssa. Aiheena olivat hankkeen sosiaaliset tulokset, ikäihmisten toiminta Särkisalossa ja Vanhan koulun mahdollinen yhteiskäyttö Äänekosken mallin mukaan. Lisäksi keskustelua herätti tuleva luonnonpuisto ja sen tarjoamat tai vaativat palvelut ja Särkisalon mahdollisuudet olla niissä mukana.

Päättäjäiset

Palvelututuuli-hankkeen päättäjäiset pidettiin Särkisalossa Vanhalla Koululla 14. -15.2. Mukana oli reilu 20 osallistujaa kaikilta hankkeen kyliltä. Ohjelmassa oli kyläesittelyt, ”tätä lisää” – ryhmätyöt, jossa aihekohtaisesti pohdittiin kylillä vielä tarvittavia asioita. Perjantai-ilta huipentui - myös talkookiitokseksi – elokuvaan ”Luvattu maa”, joka kertoi kyläyhteisöstä ja miten se suhtautui suuryhtiöön joka halusi ostaa kylän alla olevan maakaasun. Samalla kuulumme Navettakinon tarinan siitä, kuinka 10- ja 12-vuotiaat pojat saivat idean näyttää elokuvia vanhassa navetassa. Navettakino on pyörinyt nyt reilun 10 vuotta menestyksekkäästi.

Toiminta jatkossa

Riihikahvio jatkaa toimintaansa Särkisalossa myös kesän 2014 viikonloppuisin. Kutemajärven talouskauppa oy aloittaa kauppa-auto liikennöinnin Särkisaloon lauantaisin kesällä 2014.

Tukena jatkossa särkisalolaisille on Keski-Suomen kylät ry.

Toiminta Kintaudella

Kintauden kyläyhdistys sekä Nuorisoseurat hakivat hankkeeseen yhteistuumiin. Kyläyhdistyksen puheenjohtajaa tavattiin 24.6 ja päätettiin kutsua kyläkokous koolle 13.8. Kokouksessa kyläläiset ja yhdistysten jäsenet päättivät ottaa osaa Palvelutuuli-hankkeeseen. Ilta oli antoisa, vaikka väkeä olikin vähän, 17 kyläläistä, joista neljä oli lapsia. Saimme kartoitettua tärkeimmät asiat jotka kylällä pitäisi saada kuntoon vuonna 2010 tehdyn kyläsuunnitelman perustella. Illan aikana kuusi kyläläistä ilmoittautui työryhmään. Kyläkysely päätettiin myös uusia, sillä vuoden 2010 kyselyssä vastausprosentti oli alhainen. Tällä kertaa kyläkyselyn vastausprosentiksi tuli 24 %, mikä on varsin hyvä. Kyläläiset vastasivat 28 prosenttisesti ja vapaa-ajan asukkaat 18 prosenttisesti. Jälkimmäinen ei välttämättä kerro koko totuutta sillä kunnan tietojärjestelmä ei pystynyt erittelemään olivatko rekisteriin merkityt kiinteistön vai maa- ja/tai metsäalan omistajia.

Työryhmän kokouksia pidettiin 5. ja 24.9. Tuuliajolla ollut Nuorisoseura laitettiin kuosiin ylimääräisessä yleiskokouksessa 21.10 ja yhteistyöstä (Nuorisotalon kunnostamisesta ja harrasteryhmien aloittamisesta) sovittiin kyläyhdistyksen kanssa saman tien.

Nuorisoseura pitää kirpputoria joka kuun ensimmäinen lauantai. Lisäksi suunniteltiin talonmiehen palkkaamista Leipää- ja Kulttuurua –hankkeen avulla.

Kylän yhteinen tapahtuma ”Iloinen kyläpäivä” pidettiin 9.11.2013. Tapahtumassa oli mukana käsityöyrittäjiä sekä viereiset suutari ja lahjatavarakauppa pitivät avoimet ovet samoin kuin automuseo. Pääpaino tapahtumassa oli käsin tekemisellä ja kierrätystavaralla. Lisäksi tarjolla oli kyläyhdistyksen tekemä keittolounas edullisesti. Isänpäivän kunniaksi Palvelutuuli tarjosi kahvit. Työpajapisteet olivat ahkerasti käytössä ja ihmiset tutustuivat toisiinsa, saipa kyläyhdistys lisää kiinnostuneita vapaaehtoisiaakin mukaan. Päivässä päätettiin perustaa nuorten ryhmä ja käsityökerho. Kävijöitä tapahtumassa oli yhteensä noin 130 henkeä. Talo otettiinkin heti

käyttöön ja monen vuoden jälkeen nuorisoseurat yhteistyössä koulun kanssa järjestivät Tiernapoika esityksen 15.12.2013.

Energiaahtoo pidettiin 3.12 ja Nuorisoseuran talo sai energiaratkaisuehdotelman. Paikalla oli vain 12 henkeä, mutta keskustelu oli sitäkin vilkkaampaa.

Toiminta jatkossa

Kuntaneuvottelu pidettiin 5.2.2014. Koska neuvonpito pidettiin hankkeen loppumetreillä, ovat sovitut toimet jatkotoimenpiteitä. Aiheena olivat palvelukyselyn tulokset ja niihin vastaaminen yhteistyössä kunnan kanssa. Yhteistyö pääsi alulle mukavasti; liikennejärjestelyt ovat saamassa määrärahan, nuorisotoimintaa herätetään henkiin ja Nuorisoseuran kunnostamiseen saadaan asiantuntija apua. Peruskorjausavustus haetaan syksyllä 2014 joko Vesuri ry:ltä tai Kotiseutuliitolta.

Tukena jatkossa toimivat Nuorisoseurojen alue-toimiston väki sekä Keski-Suomen kylät ry.

Toiminta Konginkankaalla

Konginkankaan kyläyhdistys haki myös mukaan Palvelutuuli-hankkeeseen. Päällimmäisin huoli Konginkankaalla on liikekeskuksen tyhjenemisestä; K-extra kauppa lopetti, Posti on siirtynyt Lintulahteen 4-tien varteen sekä Ravintola Killingin yrittäjä on jäämässä eläkkeelle syksyllä 2013. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin 5.7. Erityistä kyläiltaa ei tarvittu, sillä kyläyhdistyksessä on edustus jokaiselta kylältä ja yhteinen tahto osallistua hankkeeseen ilmaistiin kokouksessa. Kiertoajelu kylillä pidettiin 6.8 ja saimme kattavan kuvan alueen vahvuuksista ja haasteista, vaikka keskityimme Konginkankaalla kirkonkylän kehittämiseen.

Työryhmään 29.9.2013 valikoitui kyläyhdistyksen hallituksen jäsenien lisäksi myös muita asiasta kiinnostuneita, ja työryhmän kokous pidettiin 19.9., jolloin tutustuttiin myös Kongitorin tyhjillään oleviin tiloihin. Projektipäällikkö teki selvityksen työryhmän ideoiden pohjalta eri vaihtoehdoista, joilla toimintaa voisi Kongitorilla toteuttaa kyläyhdistyksen kokoukseen 3.10, joka päätti lähdetäänkö Kongitoria kehittämään yritysmäisesti vaiko yleishyödyllisesti. Kyläyhdistys päätti perustaa Kyläpuodin, joka yhdistää sekä yrittämisen että yleishyödyllisen osion; kyläpuodissa on olohuone jota emännöi palkkatuella työllistetty tupaemäntä koordinoitujen tapahtumien ja kurssien, sekä myyntipöytiä lähituottajille.

Kyläpuodin Ajavaiset pidettiin 22.11.2013. Avajaisissa oli arvioilta 300 - 400 henkeä ja kahviossa sekä myymälän puolella oli tungosta. Kyläpuoti otettiin vastaan hienosti ja kysyntä yllätti tuottajat; leipää jonotettiin useana aamuna. Tavarantuottajia oli lopulta yhteensä 61 ja kuukauden liikevaihto reilu 15 000 €, josta yrittäjät maksoivat provisiota myyntipaikasta 20 %. Keskiviikot ja sunnuntait tupaa ja puotia pidettiin auki talkoovoimin. Tuvan puolella järjestettiin kädentaitokursseja, lasten satutunteja sekä yleisötilaisuuksia. Muuten vaan kahvittelijoita ja rupattelijoita kävi runsaasti. Menestys oli tappionkin ennakkoon hyväksyneelle kyläyhdistykselle iloinen yllätys, vaikka puhdasta rahallista tuottoa jäikin 300 talkootunnin jälkeen 903 €. Muuta tuottoa; iloa, virkistystä ja vireyttä ja yhteistoimintaa kuitenkin syntyi runsaasti. Niin kyläyhdistys kuin kyläläisetkin olivat kokeiluun erittäin tyytyväisiä.

Toiminta jatkossa

Jatkoa toiminta saa keväällä 2014 ovensa aukaisevan Kongireimari Oy:n kautta. Yrityksen toiminta-ajatus on lähiruuan ja -tuotteiden myynti ja alueen palvelutarpeisiin vastaaminen. Tavoite saavutettiin – uudelleen nimetty kauppakeskus ”Kongin Kuluma” – oli jälleen täynnä elämää. Myös ravintola Killinkiin löytyi uusi, nuori yrittäjä. Kolmesta tyhjistä liiketilasta on tyhjillään enää yksi.

Innovative Village – hanke (Kekseliäät kylät) jatkaa työtä Konginkankaan kanssa vielä syyskuuhun 2014 saakka. Lisäksi tukena toimii Keski-Suomen kylät ry.

Yhteistyötahojen ja hyvien käytänteiden etsintä

Hankesuunnitelmassa on paljon asiaa viranomaisten palveluiden kehittämisestä kylillä hyödyntäen mm. yhteispalvelua ja etäneuvontaa. Hanke vieraili Keski-Suomen Liitolla keskustelemassa asiasta 1.6. Liitolla oltiin sitä mieltä, että yhteis- ja etäpalvelun kehittäminen on tällä hetkellä vielä itsessään niin kesken, että sen vieminen kylille tässä vaiheessa on vaikeaa. Olemme siis hankkeena aikaamme edellä. Olimme suunnitelleet aiemmin Keuruun yhteispalvelun kanssa yhteistyötä, ja todenneet, että monipalvelupisteen tullessa Pihlajavedelle voimme suunnitella kevyempiä yhteistyön muotoja, kuten yhteystietojen ja esitteiden jakoa.

Yhdessä Leipää ja kulttuuria –hankkeen kanssa teimme tutustumisretken Jämsään 5.6. Tutustuimme Emppis ry:n sekä Kuoreveden puolella toimivan Nysä ry:n toimintaan. Samalla vierailimme Vesuri-ryhmässä, jossa kyselimme Keuruun alueelle mahdollisesta Leader-

rahoituksesta sekä kyselimme heidän kokemuksiaan Pihlajaveden aktiivisista yrittäjistä ja kehittäjistä.

Olimme kesällä tiiviissä yhteydessä **Keuruun 4H-yhdistykseen** Pihlajaveden nuorten aktiviteettien kehittämiseksi. Pihlajaveden toiminnan suunnittelussa kävimme kyselemässä KYT ry:n kokemuksia yhdistyksien vs. osuuskuntien järjestämistä palveluista 31.8. Osallistuimme Pöllöparlamenttiin 30.9 ja Keski-Suomen järjestöareenaan 7.9. ja 15.11.

Muurasjärven palvelukyselyn tuloksia esittelimme Viitasaaren ja Pihtiputaan yhteisen **Wiitaunionin** sote-alan johtoryhmälle 25.9. Palaveri poiki hyviä yhteistyöideoita, mm. palveluesitteen teon. Kyselytuloksia on myös kunta hyödyntänyt.

Varsinkin loppukesästä olimme tiiviissä kontaktissa **Keski-Suomen Kylät ry:n** kyläasiamieheen eri asioista. Kyläasiamies osallistui Pihlajavedellä kyläyhdistyksen perustamiskokoukseen ja suunnittelimme yhteisiä toimia Muurasjärvelle sekä sovimme yhteistyöalueista.

Jamkin hallinnoiman **Innovative Village –hankkeen** kanssa suunniteltiin kylien palvelutuotantoon liittyvää workshop-päivää Outi Raatikaisen kanssa 6.9 ja 10.10.2012.

Päijät-Hämeen Leader-ryhmä järjesti kylä välittää –hankkeen loppuseminaarin Kestääkö kylä? Messilässä 21 - 22.11.2012. Ohjelmassa oli paljon hyviä käytänteitä; kimppekyydistä elinkaarikahvilaan ja asiaa kansalaistoiminnan nykytilasta lähidemokratiaan.

Palvelutuuli sai kutsun **Kuntaliittoon** Maaseudun palvelut politiikka dialogiin 5.3.2013. Tapahtuma oli todella vaikuttava; tapasimme paljon asiantuntijoita kyläläisistä kansanedustajiin ja saimme erittäin hyviä kontakteja, esimerkiksi Päivittäistavarakauppayhdistyksen johtajan, jonka kautta saimme asiamiesposti aloitteen liikkeelle Itellalle. Työpajojen koosteista kerättiin tieto maaseudun palveluohjelmaan, johon voi tutustua tästä linkistä http://www.maaseutupolitiikka.fi/teemaryhmat/maaseudun_palveluohjelman_esiselvitys

Uusi ICT-hanke ja Visa Törmälä tutustutti Palvelutuulenprojektipäällikön ja samalla Särkisalon kyläyhdistyksen sihteerin uusiin ja helppokäyttöisiin sosiaalisen median käytäntöihin. Opimme tekemään kotisivuja ja yhteisdokumentteja Saarijärvellä 21.3.2013. Työkalut ovat todella nopeasti haltuun otettavia ja mikä parasta – ilmaisia.

Keski-Suomen sydänpiirin **Sydän kylässä –hankkeen** kanssa on pidetty suunnittelupalaveri 18.1.2013 ja yhteistyötapahtumia terveystutkimuksineen sovittiin kevään kuluessa Muurasjärvelle ja Särkisaloon. Pihlajavedelle sovittiin esteettömyyskartoitus, samoin Särkisaloon.

Merkittäviä yhteistyökumppaneita energia-asioihin - kun mietittiin monipalvelupisteiden lämmitystä talvikaudella - Palvelutuuli sai **asiantuntija Jussi Laitisesta** sekä **Keski-Suomen Energiatoimistosta**. Näiden tahojen kanssa suunniteltiin erillistä hanketta, jota ELY-keskus kuitenkin suosittelee Metsäkeskuksen hallinnoiman hankkeen osaksi. Ajatus onnistui hyvin, ja saimme yhteistyössä Metsäkeskuksen Veli-Pekka Kauppisen kanssa aikaiseksi ”Energiaehto” minikiertueen syysyksi (liite 3) Pihlajavedellä 27.6, Muurasjärvellä 30.9 sekä Kuusaalla 2.10.2013. Kuusaan tilaisuus epäonnistui ja se päätettiin pitää Kintaudella 3.12.2013.

Maakunnassa oli meneillään **muutakin** maaseutuun ja/tai kyliin liittyviä **hankkeita**, ja päätimme kutsua hanketyöntekijät ”kokoontumisajoon”, jotta kuulemme toisiltamme mikä kylillä toimii, mikä ei ja miten vaikutamme kuntaan. Samalla tapaaminen tarjosi vertaistukea, sillä usea meistä tekee työtä yksin. Tapasimme Vaajakosken Naissaareissa ja vietimme virkistävän aamupäivän kävelylenkin ja hyvän lounaan 29.8.2013.

Uusi ja hedelmällinen yhteistyökumppanuus löytyi Päivittäistavarakauppayhdistyksen hallinnoimasta **Kyläkauppa-hankkeesta**, joka kokeilee kyläkauppoja monipalvelupisteinä. Hanke teettää analyysinsä Jyväskylän Yliopiston Kauppakorkeakoululla. Palvelutuuli-hankkeen kyläkauppiat esittivät huolen siitä, että haluaisivat tietää miksi kaikki eivät asioi kyläkaupassa. Tästä syntyi ajatus teetättää asiakaskysely hankkeissa mukana olevilla kylillä. Palvelutuuli on ollut mukana muokkaamassa kyselyä, jossa kysytään myös muuten kylätoimintaan liittyviä asioita. Suomen Nuorisoseurat tarjosivat yhteisprojektiin graafikon osuuden. Kysely avattiin tammikuun lopussa ja vastausaikaa oli 7.2 saakka. Raakadataa saatiin jo mukaan päättäjäisten työpajoja varten. Ilahduttavaa oli että Palvelutuulen kaupat saivat eniten vastauksia 15 kaupan joukossa. Jyväskylän yliopistossa tohtorikoulutettava Jussi Nyrhinen analysoi tiedosta kullekin kylälle ja kaupan käyttöön koosteen kevään 2014 aikana.

Tiedotus

Palvelutuuli on tiedottanut paljon. Paikallislehdet ovat tehneet juttuja hankkeen toimista, arviolta jo tusinan verran. Myös maksettuja ilmoituksia on laitettu pääasiassa paikallislehtiin.

Hanke on tiedottanut myös facebookissa omalla sivullaan <https://www.facebook.com/palvelutuuli> sekä eri verkostoissa sekä Keski-Suomen Nuorisoseurojen alla. Keski-Suomen Nuorisoseurat ja Keski-Suomen Kylät ovat jakaneet Palvelutuulen uutisia omissa tiedotteissaan. Palvelutuuli mainittiin myös TV:ssä Keski-Suomen alueuutisissa Muurasjärven lisääntyneen vireyden yhteydessä. Muurasjärven neuvola herätti huomiota radio-ohjelman ja TV:n alueuutisten verran 30.9.2013.

ICT-koulutuksen aikana Palvelutuulelle syntyivät omat kotisivut osoitteessa: <https://sites.google.com/site/palvelutuuli>. Käytännössä sivut ovat osoittautuneet hankaliksi löytää, joten ne poistettiin käytöstä. Tiedotus on keskitetty Suomen nuorisoseuran hankkeen nettisivuille ja Palvelutuuli Facebook-sivuiolle, joille on lisätty tietoa kiinnostavimmista pilottikylien asioista ja linkitetty myös lehtijuttuja.

Lisäksi nopea kehityspolku ”kylästä jossa ei ole juuri mitään kyläksi jossa on melkein kaikkea” – esitys on koottu markkinointimateriaaliksi Prezi-ohjelmassa http://prezi.com/ycnpepzw30x/edit/?auth_key=saetbs3&follow=qtvn8fbcw3gm. Ohjelman käyttö vaatii kirjautumisen käyttäjäksi. Tiedosto on kuitenkin ladattavissa myös Nuorisoseuran kotisivuilta <http://nuorisoseurat.fi/palvelutuuli>.

Hankkeen resurssit

Hankkeen toimipaikka oli aluksi Jyväskylän Nikolainkulmassa, Asemakatu 6. Hankkeessa oli varaa kahden työntekijän työpanokseen jaetussa toimistohuoneessa. Huhtikuussa 2013 toimisto siirrettiin Vapaudenkatu 43 A:han. Näin saatiin myös neuvottelutila käyttöön ilman erillistä ajanvarausta ja tilankäyttö sisältyy vuokraan.

Hankkeen varsinainen henkilöstö vaihtui syksyllä äitiyslomien takia. Sijaisten rekrytointi aloitettiin elo-syyskuussa. Päivi Kaski ilmoitti olevansa äitiyslomalla 13.10.2012 -31.3.2013. Koska sijaisen tarve oli lyhyt, sijaista haettiin organisaation sisältä. Hakuilmoitus oli nähtävissä nuorisoseurat.fi –etusivulla. Anu Viitala oli äitiyslomalla 3.1 - 12.11.2013, mutta piti lisäksi palkatonta vapaata 1.11.2012 - 2.1.2013. Koska hänen sijaisensa tarve kesti yli vuoden, oli hakuilmoitus julkinen ja nähtävissä kahden viikon ajan mm. mol.fi -palvelussa. Yhteisövalmentajan sijaisuuteen haki 3 henkilöä, projektipäällikön sijaisuuteen 32 henkilöä.

Hakijoista viisi haastateltiin 28.9.2012. Lokakuun alussa päätettiin palkata projektipäällikön sijaiseksi sosionomi (AMK) Reena Laukkanen-Abbey ja yhteisövalmentajan sijaiseksi KM Anja Saksola. Päivi Kaski oli perhevapaalla 3.6.2013 saakka, jolloin palasi työhön. Molempien, Laukkanen-Abbeyn ja Kasken, työsuhdetta jatkettiin hankkeen loppuun, maaliskuuhun 2014 saakka. Hanke loppui siis 28.2.2014.

Hankkeen projektipäällikön ja yhteisövalmentajan lisäksi hankkeeseen on osallistunut Suomen Nuorisoseuroilta kirjanpitäjä Pia Kilpeläinen. Hallinnollisia tehtäviä ovat hoitaneet lisäksi kehittämisspäälikkö Hannu Ala-Sankola ja vt. pääsihteeri Antti Kalliomaa. Myös toimistosihteeri Pia Matilainen oli avuksi tarvittaessa.

Jyväskylässä Keski-Suomen Nuorisoseurojen aluetoimisto (1.1.2013 alkaen) on ollut hyvin tärkeä osa hankkeen toteutusta. Toimiston väki on perehdyttänyt työntekijät paikallistietoudella ja osallistunut hankkeen toimien ideointiin sekä moniin kylätapaamisiin. Mukana on ollut Jarmo Tupasela sekä Leipää ja Kulttuuria-hankkeesta Riina Kylmälahti tai Aimo Walamies. Syyskuussa saimme TE-toimiston kautta meille maksuttoman harjoittelijan, joka on tehnyt Palvelutuulelle varsin paljon graafisia töitä. Joulukuussa 2013 Nuorisoseurat palkkasi aluetoimistolle nuorisotakuutakin täyttääkseen graafikko Henna Saurasen. Palvelutuuli-hanke sai käyttää Hennan työpanosta runsaasti. Suurin työ Hennalle oli sosiaalisen tilinpäätös julkaisun graafisen ilmeen toteuttaminen sekä kylätapahtumien ilmoitusten suunnittelu ja toteutus.

Kyllä järjestetyistä kehittämisilloista on kerätty osallistuneiden vastikkeettomat työtunnit talteen. Näistä työtunneista koostui pääosa hankkeeseen tarvittavasta yksityisestä rahoituksesta. Hankebudjetissa talkootyötä on haettu 5 000 euron edestä, ja tuo raja ylittyi jo syksyllä. Koko toiminta-ajan talkootyön arvo oli noin 14 400 euroa.

Hankkeen kustannukset 1.1.2012 – 31.12.2013 olivat yhteensä 211 346,85 652,26 euroa. Suomen Nuorisoseurat ry on maksanut rahallisena omarahoituksena kustannuksista sen osuuden, joka jäi jäljelle tuen ja vastikkeettoman työn jälkeen, **yhteensä 20 234,55 euroa.**

Raportointi ja seuranta

Seurantaryhmä

Hankkeelle perustettiin seurantaryhmä. Seurantaryhmään kuuluivat:

- Piia Järvinen, Suomen Nuorisoseurat ry., seurantaryhmän puheenjohtaja
- Jukka Lindeberg, Keski-Suomen Kylät ry., seurantaryhmän varapuheenjohtaja
- Hannu Ala-Sankola, Suomen Nuorisoseurat ry.
- Riina Kylmälahti, Leipää ja kulttuuria –hanke, Keski-Suomen Nuorisoseurain Liitto ry.
- Perttu Kemiläinen, Keski-Suomen Nuorisoseurain Liitto ry.
- Veli Koski, Keski-Suomen ELY-keskus
- Heikki Susiluoma, GPS-retket / Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä - Kansalaistoiminnan teemaryhmä
- Paula Kivinen, Pihtiputaan kunta (Muurasjärven asukas)
- Hilikka Laine, Keski-Suomen Liitto
- Ritva Pihlaja, Suomen nuorisoseurat ry (kutsuttuna syksystä 2012 alkaen)

Ryhmä kokoontui 2.5.2 ja 19.9.2012. Seurantaryhmä halusi kuulla hankkeesta myös varsinaisten kokousten välillä joten hanke lähetti seurantaryhmälle koonnin kevään ja alkukesän toimista. Uudet työntekijät lähettivät esittelytekstin ja hankkeen kuulumisia marraskuussa sekä pitkin matkaa hankkeen edetessä. Myös asiantuntija apua saatiin erityisesti Heikki Susiluomalta ja Ritva Pihlajalta. ELY- Keskukseen Veli Koski jaksoi hermostumatta vastata alituisiin kysymyksiin ja tarkennuksen tarkennuksiin. Seurantaryhmän jäseniä on tavattu myös muissa yhteyksissä, joten monet jäsenet ovat seuranneet hankkeen toimintaa myös arjessa.

Vuonna 2013 seurantaryhmän kokouksia on pidetty 9.1, 15.5.2013 ja 18.9.2013. Toukokuun kokouksessa päätettiin hakea hankkeelle neljäs pilottikylä sekä hankkeen toteutusajalle pidennystä helmikuun 2014 loppuun sekä siirtää varoja kustannuspaikalta toiselle. Muutoshakemus toimitettiin Keski-Suomen ELY-keskukseen toukokuussa 2013. Päätös hanke ajan jatkamisesta sekä varojen siirrosta kululajien kesken saatiin 20.6.2013. Seurantaryhmän kokouksessa 18.9.2013 kuultiin, ettei EY-keskuksessa ole enää varoja yleishyödyllisille hankkeille, joten jatkohankkeen hakemisesta luovuttiin. Viimeinen seurantaryhmän kokous pidettiin 2.12. Maksatushakemusten yhteydessä on toimitettu väliraportit (5 kpl) Keski-Suomen ELY-keskukseen samoin kuin vaaditut indikaattorilomakkeet (2 kpl). Lisäksi tämä raportti toimitetaan hankkeen päättyttyä.

Sosiaalinen tilinpito

Hankkeen tuloksia ja vaikutuksia haluttiin mitata sosiaalisen tilinpidon avulla. Asia osottautui kuitenkin haasteelliseksi, sillä alkuvaiheessa ei tiedetty mitä tarkkaan ottaen toiminta tulee olemaan, ja silti sosiaalisen tilinpidon perusedellytyksiä ovat ennalta määrätty mittauskohteet ja tavoitteet. Henkilöstön vaihtuessa työntekijät kuitenkin ottivat tilinpidon työn alle ja saivat parhaan tarjouksen ohjauksesta ja tilinpäätöksestä Develooppi Oy:ltä, jonka toimitusjohtaja Tytti Laine (os. Siltanen) on toinen menetelmän tuojista Suomeen ja Suomen oloihin.

Sosiaalinen tilinpito toteutettiin pisimpään hankkeessa mukana olleilla kylillä: Pihlajavedellä ja Muurasjärvellä.

Lisää sosiaalisen tilinpidon perusteista ja tuloksista voi lukea julkaisusta ”Ei ole kylätie hiljainen” tämän linkin kautta

https://www.dropbox.com/s/ukwnbjfvx6eydzp/final_sosiaalinentilinpito_web120214.pdf .

Toteutusoletukset ja riskit

Hankkeen toteutumiselle ei ollut varsinaisia riskejä. Toteutumatta voi jäädä julkisten palvelujen neuvontaosuus monitoimipisteissä nykyisen lainsäädännön vuoksi.

Yhteistyökumppanit

Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat Leipää ja Kulttuuria –hanke, Kekseliäät kylät -hanke sekä Keski-Suomen kylät ry. Muita yhteistyökumppaneita on paljon, katso kohta Toimenpiteet – Yhteistyötahojen etsintä.

Hankkeen tulokset ja tuotokset

Hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Asetetut tavoitteet saavutettiin enimmäkseen jo ensimmäisen vuoden aikana, ja hankkeen lopussa tavoitteet ylitettiinkin suurelta osin kuten indikaattorilomake (Liite IV) osoittaa. Tuloksena hankkeeseen osallistuneiden kylien

yhteisöllisyys on kasvanut, ja yhteistyöverkostot on saatu aikaan. Myös kehittämistyö kylillä on pääosin toteutettu. Esimerkiksi Pihlajavedellä kylän ennen hajanaiset ryhmät ovat kokoontuneet yhteisen pöydän ja yhteisen haasteen äärelle, Muurasjärvellä taas kyläyhdistyksen on sovittu olevan koko kylän yhteisenä toimijana unohtamatta muiden seurojen roolia. Särkisalossa on jaksettu taas kokoontua yhteen ja aloittamaan uudistuksia toistuvien lakkautusten aiheuttamasta tappiomielialasta huolimatta. Kyläläiset ovat heränneet haluamaan palveluja ja haluavat itse vaikuttaa oman kylänsä kehitykseen. Myös kunnan suhtautuminen kylään ja kylän kehittämiseen on ollut myönteistä erityisesti Pihtiputaalla.

Hankkeen tuotokset

Pihlajavesi

Pihlajaveden kyläyhdistys perustettiin 12.11.2012 kylän yhteiseksi kehittäjäorganisaatioksi.

Monipalvelupiste Kauppala. Pisteessä toimii kirjasto, kahvila, elintarvikekioski ja nettipiste. Koko tila toimii kylän yhteisenä olohuoneena, jossa voi vain olla, odotella kyytiä, lukea päivän lehtiä tai kirjaston kirjoja, surffailla netissä tai katsoa televisiota. Ennen kaikkea Kauppala toimii kohtaustapaikkana jossa on aina juttuseuraa.

Nuorisoseuran taloon päätettiin perustaa sisäpelikenttä, kun seurakuntatalon alakerran käyttö kiellettiin vaurioiden vuoksi. Energia ehtoon kautta saatiin katsaus lämmitysvaihtoehtoihin, niin että talo olisi **ympärivuotisessa käytössä**. Pellettitakka on ollut koekäytössä joulukuusta 2013 lähtien. Tällä tavalla sekä seurat että koulu on saanut **sisäliikuntapaikan**.

Energiaa levisi ympäristöönkin niin, että Pihlajaveden urheilijat perustivat pururadalle **Fresbee golf radan** ja tekivät liikuntakentän kunnostamissuunnitelman.

Muurasjärvi

Kyläyhdistys valittiin yhteiseksi toimijaksi jonka **nettisivulle** kaikki yhdistykset ja toimijat keskittävät tiedottamisen. **Kyläsuunnitelma** tehtiin yhdessä Kylä lähtee –hankkeen kanssa.

Monipalvelupiste **Toukola** kokoaa yhteen lasten- ja seniorineuvolan ja palveluneuvonnan, parturikampaajan, hieroja/jäsenkorjaajan, hermoratahoitajan sekä jalkahoitajan.

Harjulinan alakertaan remontoitiin nuorten kanssa yhdessä **nuorisotila**, joka pyörii osin vapaaehtoisten ohjaajien voimalla, osin kunnan, seurakunnan ja 4H-yhdistyksen nuorisotyöntekijöiden voimin.

Koululaisten iltapäiväkerho saatiin alulle koulun tiloihin palvelukyselyn osoittama sen tarpeellisuuden.

Muurasmarketilla on jaossa kunnan lomakkeita ja Muurasjärven **palveluoppaita**. Kaupan yhteyteen on tulossa **kevyen palvelun posti** keväällä 2014.

Särkisalo

Vanha koulu toimi yksityisomistuksesta kohtauspaikkana ja kylätapahtumien pitopaikkana. Koulun pihasta **kierrätyspiste** siirrettiin kesäasukkaillekin hyvään kohtaan, päätien varrelle.

Riihikahviota pidetään kesäaikaan viikonloppuisin Navettakinon tienristeyksessä. Kahviossa myydään herkkujen lisäksi paikallistuotteita. Samalla kahvio toimii infopisteenä jossa jaetaan esimerkiksi Särkisalon **palveluoppaita**.

Kesällä 2014 aloittaa Särkisaloon liikennöinnin Kutemajärven talouskaupan **kauppa-auto**. Kauppareitti ajetaan näillä näkymin lauantaisin.

Konginkangas

Konginkankaan kyläyhdistys koostuu entisen kunnan alueella toimivista kyläyhdistyksistä niin sanottuna sateenkaari yhdistyksenä, joka vastaa koko alueen kehittämisestä. Kyläyhdistys päätti tehdä oman versionsa Pihlajaveden Kauppalaan ja tuloksena syntyi **kyläpuoti Kongin Kulumaan**. **Kyläpuodissa** oli myynnissä paikallistuotteita peräti 62 tavarantoimittajalta, Suomen pisimissä joulu-myymäläisissä 22.11 – 23.12.2013. Takahuoneessa toimi olohuone ja kahvio, jossa pidettiin yhteisiä tilaisuuksia; jouluaskartelukursseja, satutunteja ja tietoisuuksia. Kongin kuluma on uusi nimi entiselle OP -liikekeskukselle.

Osa tavarantoimittajista saanee myyntisopimuksen **Konkireimari Oy:n** kanssa, joka yksityisyrittäjienä avaa **lähituotekaupan** Kongin Kulumaan keväällä 2014.

Kintaus

Kintauden Nuorisoseura piti ylimääräisen yleiskokouksen 21.10.2012 ja sai **toimivan hallituksen**. Saman tien sovittiin yhteistyöstä kyläyhdistyksen kanssa talon kunnostamiseksi ja harrastustoiminnan aloittamiseksi. **Käsityökerho** kokoontuu talolla tiistaisin ja **huutokauppa laajentaa** toimintaansa maanantain lisäksi joka toiseen keskiviikkoon. **Kirpputoria** pidetään joka kuukauden ensimmäisenä lauantaina. Talon lähelle on suunnitelmissa perustaa kunnan avulla ja luvalla kierrätyspiste. Energiasuunnitelma ja korjaustarpeen kartoitus on tehty, ja kunnostusavustusta haetaan syksyllä 2014. Kintauden Nuorisoseurantalosta on tulossa **kulttuurinen monitoimipiste**.

Graafinen esitys

Nopean käsityksen aikaansaannoksista saa Prezi-ohjelman kautta: http://prezi.com/ycnpepzw30x/edit/?auth_key=saetbs3&follow=qtvn8fbcw3gm. Ohjelman käyttö vaatii kirjautumisen käyttäjäksi, mutta PDF-version voi ladata Nuorisoseuran kotisivuilta, www.nuorisoseurat.fi/palvelutuuli.

Pihlajavetisten kyläpohdintaa...

Johtopäätöksiä

Hanke oli tekijöilleen vaivan väärti. Toiminnan kautta itseluottamus ja osaaminen kasvoivat, opittiin tekemään yhteistyötä oman kylän toimijoiden sekä muiden, eri sektoreita, edustavien

tahojen kanssa. Saatiin aikaan todelliseen tarpeeseen vastaavia palveluja, pienin kustannuksin. Lisäksi säilytettiin palveluja, jotka olivat vaarassa kaikota kauemmas. Aikaansaadut, sopiviksi tavoitteiksi pilkotut toimet synnyttivät ja lisäsivät motivaatiota. Valtava määrä energiaa kerääntyi monitoimipisteisiin ja säteili niistä myös ulospäin niin, että myös muut toimijat saivat lisää virtaa omiin tehtäviinsä.

Hanke osoitti, että asukkaat ovat kiinnostuneita lähiympäristöstään ja valmiita tekemään omaehtoisesti - mutta tuetusti - töitä harrastusten ja palvelujen järjestämiseksi. Yhteistoiminta lisää hyvinvointia ja arjen sujuvuutta ja ovat näin kansantaloudellisesti ennaltaehkäiseviä toimia. Talkoohenkeä on edelleen vaikkakin sen muoto muuttuu. Perinteisen rakennus- ja pitotalkoiden rinnalle on tullut uudenlaisia talkootöitä: esimerkiksi tiedottaminen/sosiaalinen media ja asiantuntijuus. Kyläkauppa osoittautui paljon muuksikin kuin paikaksi ostaa ja myydä; se on sosiaalisen elämän keskus, tietotoimisto ja paikka josta saa arjen apua. Huomasimme, että nuorten paikallisidentiteettiä heikentää koulujen siirtyminen yhä kauemmaksi – he erkaantuvat kylältä eivätkä juuri koe olevansa yhteisön jäseniä. Kansalaistoiminnalle on tilausta ja kansalaisten vaikuttamiselle tarvitaan kanavia. Osallisuus on tärkeää. Sen osoitti muun muassa se, että kyläläiset itse mitä mitataan ja millä mittareilla hankkeen tilinpäätös on tehty.

Seurantaryhmä jäsenen Ritva Pihlajan kirjoituksesta kopioitu, professori Vuokko Niirasen määritelmä osallisuudesta kertoo, mikä näissä toiminnoissa on ollut oleellista: Osallisuus on

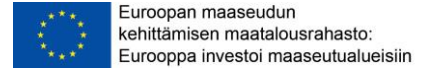
*”ennen muuta olotila, tunne ja kokemus.
Se on kokemus siitä, että omalla mielipiteellä on merkitystä, että siitä kannattaa
kertoa.”*

Kaikilla hankkeen kylillä oli ja on oma tarinansa joka kannattaa kertoa, tästäkin eteenpäin.

(Niiranen, 2012)

(Pihlaja, 2013)

Huoli toimijoiden jaksamisesta, osaamisesta ja halukkuudesta kuitenkin mietitytti hankkeen aikana; onko kolmannen sektorin tehtävä heittäytyä ammattimaiseksi palveluntuottajaksi kaikkine vastuineen? Mielestäni palveluntuotannon täytyy vähintäänkin tapahtua esimerkiksi Palvelutuuli-hankkeen työntekijöiden kaltaisten rinnalla kulkijoiden, tukijoiden, opastajien ja mahdollistajien kautta. Toinen polku järjestöideologiaan perustuvan palveluntuotannon toteuttamiseksi voisi olla osuuskuntatoiminta tai yhteiskunnallisen yrityksen perustaminen. Näitä teemoja olisi hyvä jatkossa tarkastella ja pohtia ja entisestään jalostaa. Tärkeää olisi kokeilla tällaista tuotantotapaa erityisesti järjesteltäessä maaseutupalveluja.

Reena Laukkanen-Abbey
Projektipäällikkö

Antti Kalliomaa
pääsihteeri